

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

טבילה ביום הכיפורים

(פ"ח א') **תניא:** כל חייבי טבילות טובלין כדרכן ביום הכפורים. נדה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יום הכיפורים. בעל קרי (שאסור בדברי תורה) טובל והולך עד המנחה.¹ רבי יוסי אומר: כל היום כולו (מותר לטבול).²

ורמינהו: הזב והזבה המצורע והמצורעת ובעל נדה וטמא מת, טובלין כדרכן ביום הכפורים. נדה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יום הכפורים. בעל קרי טובל והולך כל היום כולו. רבי יוסי אומר: מן המנחה ולמעלה אין יכול לטבול.

לא קשיא, הא (דמן המנחה ולמעלה אין יכול לטבול) דצלי תפלת נעילה, הא דלא צלי.

אי דצלי, מאי טעמייהו דרבנן (דמתניתא בתרייתא דאמרי כל היום)?

קא סברי רבנן: טבילה בזמנה מצוה.³

מכלל דרבי יוסי סבר לאו מצוה? **והתניא:** הרי שהיה שם כתוב על בשרו, הרי זה לא ירחץ (שלא ימחוק את השם) ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטינופת. נזדמנה לו טבילה מצוה, כורך עליו גמי ויורד וטובל. רבי יוסי אומר: יורד וטובל כדרכו, ובלבד שלא ישפשף. וקיימא לן דבטבילה בזמנה מצוה פליגי!⁴

ההיא (רבי יוסי אומר מן המנחה ולמעלה לא יטבול עד שתחשך, דטבילה בזמנה לאו מצוה) רבי יוסי בר יהודה היא. **דתניא:** רבי יוסי בר יהודה אומר: דיה לטבילה שתהא באחרונה.⁵

תנו רבנן: הרואה קרי ביום הכפורים, יורד וטובל, ולערב ישפשף (משום חציצה).

לערב?! מאי דהוה הוה! אלא אימא: מבערב (דאתמול) ישפשף.⁶

1. אם אירע לו קרי קודם לכן, כדי שיוכל להתפלל תפילת המנחה. אבל ראה קרי מן המנחה ולמעלה, אין מותר לטבול אלא ימתין עד שתחשך ויטבול. דס"ל לרבנן דתפילת נעילה בלילה.

2. ואפילו ראה קרי לאחר המנחה, טובל ביום כדי להתפלל תפילת נעילה. דס"ל תפילת נעילה ביום.

3. זמנה ביום הוא, דכתיב (דברים, פר' כי תצא, כג"ב) "וְהָיָה לְפָנֶיךָ עֶרֶב יָרֵחַ", הלכך דחיא רחיצה דיום הכפורים. ולא היינו הך רבנן דלעיל, ותרתי פלוגתא נינהו: במתניתא קמייתא פליגי בזמן תפילת נעילה, דלרבנן בלילה ולרבי יוסי ביום, ורבנן דהתם סבירא להו טבילה בזמנה לאו מצוה דתדחה יום הכפורים. ובמתניתא בתרייתא פליגי בטבילה בזמנה מצוה. רש"י.

4. לרבי יוסי, אפילו אין לו גמי, יורד וטובל כדרכו. דטבילה בזמנה מצוה. ולרבנן טבילה בזמנה לאו מצוה, ואם אין לו גמי, ימתין עד למחר ויבקשנו.

5. ברייתא היא דמיייתין לה במסכת נדה בגמרא דהמפלת (כ"ט ב'), האשה שיצתה מלאה ובאת ריקנית, והביאה לפנינו שלושה שבועות טהורים, ועשרה שבועות אחד טמא ואחד טהור, משמשת אור לשלושים וחמש, ומטבילין אותה תשעים וחמש טבילות, דברי בית שמאי. ובית הלל אומרים: שלושים וחמש. וכלהו מפרש להו התם, וטעמא משום טבילה בזמנה מצוה. רבי יוסי בר יהודה אומר: דיה לטבילה שתהא באחרונה, דטבילה בזמנה לאו מצוה. ורבי יוסי דגמי הוא רבי יוסי בן חלפתא.

6. כל אדם עצמו בחמין, שאם יראה קרי למחר, יכול לטבול בלא חציצה. רש"י. בגמרא שלפנינו (דפ' וילנא) יש תוספת משפט בסוגריים: 'קא סבר מצוה לשפשף'. והקשה בתוספות הרא"ש על פירוש רש"י, למה הזכיר שפשוף על טבילה זו יותר מבכל טבילות השנויין בתלמוד! ועוד, למה לו לשפשף מבערב, וכי יש לו לידע שיראה קרי למחר?! וכתב כפירוש **רבינו חננאל והרי"ף**, שיוורד וטובל ועודנו השכבת זרע לת. ואם מבערב ישפשף, פירוש, **אם ראה קרי הלילה ויבש שכבת זרע על בשרו**, צריך לשפשף בשרו שלא ישאר

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

תני תנא קמיה דרב נחמן: הרואה קרי ביום הכפורים עונותיו מחולין לו.

תנא דבי רבי ישמעאל: הרואה קרי ביום הכפורים ידאג כל השנה כולה, ואם עלתה לו שנה - מובטח לו שהוא בן העולם הבא.

אמר רב נחמן בר יצחק: תדע, שכל העולם כולו רעב והוא שבע.

כי אתא רב דימי אמר: מפיש חיי, סגי ומסגי.

שיטות הראשונים

טבילת בעל קרי: דעת רבי יהודה ברצלוני ובה"ג שבעל קרי טובל כדרכו ביום הכיפורים. כמבואר בברייתא, וכתבוה **הרי"ף ורא"ש**. ודעת הרמב"ם, רבינו תם, ומהר"ם מרוטנבורג שאין לו לטבול.⁷ וכן פסק השו"ע.⁸

שאר חייבי טבילות: דעת בה"ג ורמב"ם שטובלים כדרכם ביום הכיפורים. וכן כתבו **תוספות ישנים**, ואפילו למ"ד טבילה בזמנה אינה מצוה. דעת ר"י, דבזמן הזה אין טובלין לא ביוה"כ ולא בט' באב. דדוקא הם שהיו עוסקין בטהרות, היה צריך לטבול מיד כדי שלא יטמאו הטהרות.⁹ ודעת רבינו תם דלמאן דאמר טבילה בזמנה אינה מצוה, והכי קיימא לן, לא טובלים. **והשו"ע** פסק כר"י.¹⁰

הרואה קרי ביום הכיפורים: הרי"ף הביא הא דתנא דבי רבי ישמעאל, הרואה קרי ביוה"כ, עונותיו מחולין, וכו'. וכן כתב **השו"ע**, והוסיף דהיינו בליל יוה"כ.¹¹

על גופו. ולפירושם, לא רק מצוה לשפשף, אלא הוא חיוב גמור, משום חציצת השכבת זרע היבש.

⁷ אלא אם הוא לח ירחף אותו מקום ויקנחנו ואם יבש ישפשפנו בידו. טור בשם הר"מ. והרמב"ם כתב "מי שרָאָה קרי בְּזִמְנֵי הַזֶּה בְּיוֹם הַכְּפוּרִים: אִם לֹחַ הוּא - מְקַנֵּחַ בְּמַפָּה וְדִי; וְאִם יָבֵשׁ הוּא, אִם שֶׁנִּתְלַכְּף - רֹחֵץ מְקוּמוֹת הַמְּלַכְלָכִין בְּלִבָּד וּמִתְפַּלֵּל. וְאִסּוּר לֹחַ לְרַחֵץ כָּל גּוּפוֹ אִם לְטָבֵל; וְאִין הַטּוֹבֵל בְּזִמְנֵי הַזֶּה טָהוֹר, מִפְּנֵי טְמֵאֵת מֵת, וְאִין הֶרְחִיצָהּ מִקְרִי לְתַפְלָהּ בְּזִמְנֵי הַזֶּה אֶלָּא מִנְהַג, וְאִין מִנְהַג לְבַטֵּל דְּבַר הָאִסּוּר אֶלָּא לְאִסּוּר אֶת הַמֵּתָר. וְלֹא אֶמְרוּ שֶׁהָרוּאָה קְרִי בְּלִילֵי יוֹם הַכְּפוּרִים טוֹבֵל אֶלָּא כְּשֶׁתְּקַנּוּ טְבִילָה לְבַעֲלֵי קְרִיין, וְכָבֵר בְּאֶרְנוּ (קְרִית שִׁמְעַ דְּהַ; תְּפִילָה דְּהַ) שֶׁבְּטָלָה תְּקַנָּה זֹאת."

⁸ או"ח תריג,יא. וכתב המשנ"ב (ס"ק כט) שאף שפרכת ט' קבין אסורה. מקורות: ר"י ברצלוני ובה"ג ומהר"ם (הו"ד בטור). ר"ף (ו) ב בדפיו). רא"ש (ס' כא). רמב"ם (הל' שביתת עשור ג,ג). ר"ת (הו"ד במרדכי). מרדכי (ס' תשכה).

⁹ אבל השתא דהטבילה אינה באה אלא לטהרה לבעלה, יכולה היא לרחוץ ולחוץ ערב יוה"כ כדי שתסרוק שערה, וחופפת מעט למוצאי יום הכפורים משום דצריך חפיפה סמוך לטבילה, וכן בט' באב. דהא אפילו טבול ביום הכפורים ובט' באב, אסורה לבעלה.

¹⁰ או"ח תריג,יא-יב (על פי ביה"ל, ד"ה בזמן הזה). וכתב בב"י, 'וכבר כתבתי (בס' תקנד) בשם מהרי"ק, שמעולם לא ראה מי שטבלה בימי אבלה, וכל שכן ביום הכפורים או בתשעה באב, והכי נקטינן'. וכתב המשנ"ב (ס"ק לא) שאישה שלובשת לבנים ביום כיפור, מותר לה לרחוץ מעט בין ירכותיה. ותרחץ ביד ולא בבגד, שלא תבוא לידי סחיטה. מקורות: תוספות (פ"ק דיומא, ח' א', ד"ה דכו"ע; פרק המפלת, נדה ל' א', ד"ה וש"מ). רמב"ם (הל' שביתת עשור ג,ב). בה"ג (הל' יוה"כ, הו"ד בטור). ר"ת (ספר הישר, חידושים, ס' שצא). ר"י (הו"ד בתוספות ביצה י"ח ב', ד"ה כל). תוספות ישנים (יומא פ"ח ב', ד"ה בועלי).

¹¹ או"ח תרטוב, ולאפוקי ממי שכתב דרואה קרי ביום קאמר דווקא. ב"י. כתב המשנ"ב (ס"ק ג) שהאחרונים כתבו שמה שכתב שידאג כל השנה, הוא דווקא כאשר זה לא היה מחמת אכילה או הרהור. אך אם זה בגלל אכילה או הרהור, אף שגדול עוונו אינו בספק מיתה, ולכן לא מובטח לו שהוא בן העה"ב אם עלתה לו שנה. עוד כתב, איתא בספרים **דעיקר תיקון** למי שנכשל ח"ו בזה, **שיתחזק מכאן ולהבא בימי חייו בלימוד התורה**, וזכות התורה תגין עליו, וכדאיתא במדרש תנחומא: אם חטא אדם ונתחייב מיתה לשמים מה יעשה ויחיה? אם למוד לשנות פרק אחד, ישנה שני פרקים. ואם למוד לשנות דף אחד, ישנה שני דפים. ואם אינו יודע ללמוד יתעסק

נתיבי הלכה - הדף היומי
השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות יום הכיפורים, סימן תריג)

יא. מי שראה קרי, בזמן הזה, ביום הכיפורים, אם לח הוא, מקנחו במפה ודיו; ואם יבש הוא, או שנתלכלך, רוחץ מקומות המלכלכים בו לבד, ומתפלל; ואסור לרחץ גופו או לטבל, אף על פי שבשאר ימות השנה הוא רגיל לטבל לתפלה.

יב. בזמן הזה אסור לאשה לטבל ביום הכיפורים, אפלו הגיע זמן טבילתה בו ביום.

(או"ח, הלכות יום הכיפורים, סימן תרטו)

ב. הרואה קרי בליל יום הכיפורים ידאג כל השנה, ואם עלתה לו שנה מבטח לו שהוא בן העולם הבא.

הדרן עלך יום הכיפורים

וסליקא לה מסכת יומא

עכ"פ במידת הצדקה והחסד ויחיה, כמו שנאמר (משלי כא, כא) "ה'ך צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד", עי"ש במדרש. ועיקר לימוד התורה יהיה על מנת לקיים, דהלומד ואינו מקיים נוח לו שלא נברא, כמו שאחז"ל, וגם לא יהיה בכחה להגין עליו ח"ו.